

ДО ПОНЯТТЯ ПРО СОЦІАЛЬНО-ТЕХНОЛОГІЧНУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА*

Наталія БАМБУРАК

викладач кафедри соціальної роботи
Національного економічного університету (м. Тернопіль)

Copyright © 2009

Розглядається професійна соціально-технологічна компетентність соціального працівника як система структурних і функціональних компонентів, що забезпечує активне використання технологічних алгоритмів та прийомів у його роботі з різними категоріями населення, що потребують допомоги.

Розвиток сучасного суспільства з його тенденціями до оптимізації, фрагментації і маргіналізації все більше потребує спеціалізованої діяльності для вирішення різноманітних соціальних питань. Соціальна робота як особлива професія із власним підходом до розв'язання цих проблем і підготовки майбутніх спеціалістів є своєрідною відповіддю на таку потребу. Адже знання навколишньої дійсності - найважливіше знаряддя практичного впливу на неї, що передбачає активне втручання у традиційну сферу особистого життя, а відтак і здатність "клієнта" діяти самостійно за певних соціальних умов.

Істотними компонентами системи елементів наукової теорії є наслідки, що витікають із закономірностей та принципів і відображені в методах, технологічних алгоритмах і прийомах. Вони дають розв'язання проблемних ситуацій і практичних завдань. Оскільки основний зміст соціальної роботи має яскраво виражений ціннісно-гуманістичний характер, який визначає сутність і мету соціальної роботи, то соціальний працівник постає носієм, творцем і розповсюджувачем *професійної соціально-технологічної компетентності*, тобто глибокої обізнаності з умовами і технологією розв'язання проблем та умінням грамотно реалізувати свої знання на практиці [1; 2; 3; 4].

Професійна соціально-технологічна компетентність - це об'ємне систематичне утворення, яке забезпечує чітку систему надання інформації, аналітичну і прогностичну діяльність у всіх ланках управління, глибоке і всебічне знання об'єктів соціальної роботи, їх типологію та особливості у роботі з ними. Оволодіння спеціалістом такою якістю свідчить про його професійну культуру серед потрібних навичок, норм, знань і вмінь, що є показником реалізації мистецтва вербального і невербального спілкування, уміння організовувати діяльність,

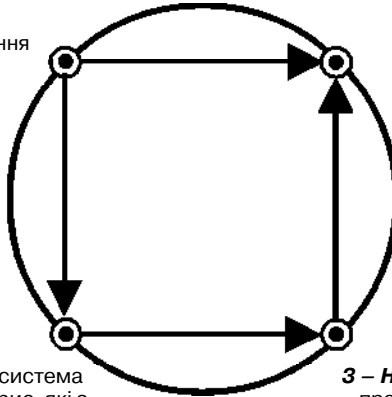
* Дослідження здійснене в межах колективної теми кафедри соціальної роботи ТНЕУ "Соціокультурна мислєдіяльність як методологічна основа соціальної роботи", затвердженої УкрНПІ на 2009-2013 роки.

1 – Аксиологічний:

процес створення, збереження і засвоєння професійно-етичних цінностей

4 – Освітній:

чинник, котрий формує моральну культуру учасника професійної взаємодії

2 – Регулятивний: система професійно-етичних рис, які є регулятором соціально-психологічних відносин

3 – Нормативний: сукупність професійних норм відносин і стандартів поведінки

Рис.

**Функціональні компоненти професійної
соціально-технологічної компетентності**

вислуховувати і співпереживати, логічно мислити і правильно та переконливо доносити свої думки і наміри до клієнта, наявність навичок самовдосконалення, операційної активності й готовності до оргдіяльності з різними категоріями населення. Тому можна виділити наступні технологічні складові змісту професійної соціально-технологічної компетентності, а саме – взаємостосунки, спілкування, розв’язання конфліктів, організацію діяльності індивіда чи групи у середовищі, або у просторі психологічних вимог тощо [1; 5].

В роботі соціального працівника особливе навантаження несе професійне спілкування як основний метод діяльності, який регулює, корегує дії з різними інститутами, людьми, службами. Технології професійної взаємодії мобілізують весь досвід у прогнозуванні, проектуванні та використанні новітніх засобів інформації при побудові інтеракції з “клієнтом” на інтенсивній основі. Звичайно, будь-який істотний результат психологічної діяльності впливає на розвиток професійної культури спеціаліста, який у процесі організаційних діянь забезпечує формування і вдосконалення професійної соціально-технологічної компетентності фахівця як своєрідної системи професійно-етичних рис особистості. Це, зі свого боку, уможливорює виокремлення також основних функціональних компонентів професійної соціально-технологічної компетентності соціального працівника [2; 3; 4] (рис.).

Отже, професійна соціально-технологічна компетентність – це цілісне утворення, яке спрямоване на створення і реалізування аналітичної та прогностично-технологічної діяльності соціального працівника щодо проблем та умінь удосконалення “клієнта” у самоуправлінні ним власною поведінкою. Зокрема, її структурні і функціональні компоненти утворюють систему, що забез-

печує оволодіння пакетом відповідних технологій, зорієнтованих на перетворення об'єктивних соціальних умов, на формування соціально-психологічних рис особистості та наданні ефективної компетентної допомоги особам, групам населення, які її потребують.

1. Андреева Г.М. Социальная психология. - М.: Аспект-Пресс, 1998. - 376 с.
2. Белинская А.Б. Основы социальной работы: Учеб. пособие. - М., 2001. - 228 с.
3. КапсьишАЙ. Соціальна робота: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005 - 328 с.
4. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учебное пособие. - М.: ВЛАДОС, 2001. - 432 с.
5. Холтова Е.И. Профессионализм и духовно-нравственный портрет социального работника. - М., 1993. - 286 с.

Надійшла до редакції 23.01.2009.

ПЛАН

**науково-дослідницьких робіт, які виконуватимуться
в межах другої половини робочого дня
професорсько-викладацьким складом
кафедри соціальної роботи ТНЕУ на 2009 і наступні роки**

Назва НДР — Соціокультурна миследіяльність

як методологічна основа соціальної роботи.

Науковий керівник — д. психол. н., проф. Фурман А.В.

Державний реєстраційний номер — 0109U000042.

Підстава для виконання — протокол засідання кафедри № 4 від 10.11.08.

Термін виконання — 01.2009—12.2013.

Назва розділів, виконавці —

1. Соціум, культура, мислення, діяльність як світоглядні універсалиї (Фурман А.В., Морицакова О.С., Кубасєвський М.К.).
2. Сутні ість соці іок уль т урн ої ми сле діяль ності (Фур ман А.В., Ли тви н А. П., Гуменюк О.Є.).
3. Принципи, функції і складові соціальної роботи як сфери мисле- діяльності (Ребуха Л.З., Гіряк А.Н., Рибін В.П., Демуш О.Б., Біскун В.С.).
4. Процеси, процедури, техніки і технології ефективної соціальної ро- боти як с оці іок уль т урн ої миследіяль н ості (Бри гади р М. Б., М е ль н и ч у к І.М., Яковичин Р.Я., Буда Т.Й., Бамбурак Н.М., Підгурська М.В.).

Очікувані результати — щорічно серія наукових статей і тез; на завершення теми колективна монографія “Соціальна робота як соціокультурна миследіяльність” (12,0 друк. аркушів)